

Buborék mozgásának vizsgálata Mikola-csőben

Mérést végezte: Enyingi Vera Atala
Mérőtárs neve: Fábíán Gábor (7. mérőpár)
Mérés időpontja: 2010. november 5. (12:00-14:00)
Jegyzőkönyv leadásának időpontja: 2010. november 12.

A mérés célja:

A buborék mozgásának vizsgálata a Mikola-csőben különböző hajlásszögek esetén. A mozgásból következtetések levonása a sebességére vonatkozóan.

A mérőeszközök:

- Mikola-cső
- Fém mérővonalzó
- Mikola program

A mérés rövid leírása

A cső melletti vonalzóról leolvassuk az osztáspontok távolságát a fémvonalzó segítségével. Az adatokat bevisszük a számítógépbe, a bekapcsolás után elinduló Mikola programba. A buborék elindítása után minden alkalommal, mikor osztóponthoz ér, Enter-t nyomtam. (A hajlásszöget előzetesen a szögmérő segítségével beállítottam.) Az utolsó osztópont után a gép egyenest illeszt a pontokra, és megadja a korrelációs együttható értékét, és a meredekséget, ami egyenlő a buborék sebességével. Minden hajlásszög esetén két mérést végzünk.

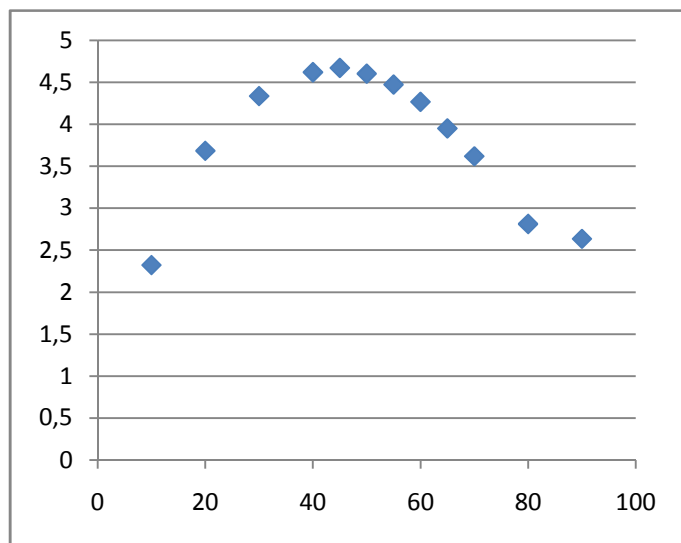
Mérési adatok:

α hajlásszög [°]	Megtett út [m]							v [cm/s]	korrelációs együttható
	0	0,15	0,30	0,45	0,60	0,75	0,90		
10	0	7,91423	13,936	20,2002	26,5238	32,8679	39,3562	2,32362	0,99949
	0	6,39206	12,4808	18,2781	24,3088	30,3861	36,3847	2,48538	0,999946
20	0	3,94525	8,11539	12,2008	16,1344	20,2433	24,4629	3,68384	0,999966
	0	3,91044	7,96677	12,1866	16,1701	20,3139	24,3556	3,68151	0,999971
30	0	3,42634	6,93447	10,3841	13,7668	17,3214	20,7478	4,33581	0,99999
	0	3,44695	6,78007	10,2564	13,6594	17,2492	20,7834	4,33684	0,999945
40	0	3,24571	6,4533	9,70754	12,9531	16,1519	19,5347	4,61946	0,999982
	0	3,12611	6,39503	9,62001	12,8451	16,1081	19,4382	4,628995	0,99997
45	0	3,10851	6,36588	9,56471	12,7346	16,0212	19,2463	4,66998	0,999983
	0	3,0737	6,40097	9,53863	12,7638	15,9183	19,2639	4,67438	0,999963
50	0	3,25457	6,6113	9,80431	12,9652	16,307	19,5993	4,60217	0,999974
	0	3,09693	6,28168	9,55077	12,9015	16,1269	19,4194	4,61802	0,999944
55	0	3,16108	6,57285	9,98473	13,2564	16,7091	20,0421	4,4722	0,999959
	0	3,19634	6,50604	9,84787	13,1634	16,59	19,9437	4,50243	0,99996
60	0	3,31573	6,86481	10,4722	13,08839	17,5203	21,005	4,26602	0,999953
	0	3,37107	6,93759	10,4165	13,8488	17,4415	20,9264	4,29294	0,99998
65	0	3,69207	7,57674	11,2542	15,0401	18,9016	22,8129	3,95001	0,999963
	0	3,40282	7,22026	11,1107	14,8522	18,6668	22,5311	3,97057	0,999882

70	0	4,02735	8,17713	12,1198	16,3949	20,6495	24,861	3,61875	0,999926
	0	3,66481	7,9368	12,0716	16,2038	20,4782	24,5148	3,63732	0,999867
80	0	5,27268	10,5599	15,8269	21,2222	26,6	32,0042	2,81249	0,999985
	0	5,15032	10,4346	15,7424	21,1262	26,5247	31,9903	2,81071	0,999959
90	0	5,49426	11,251	16,8474	22,505	28,4923	34,0332	2,63549	0,999958
	0	5,76194	11,546	17,155	22,8762	28,688	34,3917	2,61905	0,999994

Kiértékelés:

A Mikola-cső egy folyadékkal töltött egyenes üvegcső, melynek keresztmetszete állandó. Benne egy 3-5 cm hosszúságú buborék mozog. A mérési eljárásban leírt módon kapott adatok közül a korrelációs együttható mutatja, mennyire illeszkednek a pontok az illesztett egyenesre. Az erre kapható legjobb érték 1. A reakcióidőt beleszámolva azonban kicsit kevesebbet kapunk. A meredekség a sebességet adta meg.

Több különböző α esetén ábrázoltuk is az első mérési sorozat eredményeit, mindegyik esetben egy egyenest kaptunk, de különböző meredekségűeket, ami a sebességek különböző értékeit magyarázza. Azután a sebességeket ábrázoltuk a hajlásszögek függvényében, ahol azt vehettük észre, hogy kezdeti illetve nagy szögek ($10^\circ, 90^\circ$) esetén a sebességek közel azonosak, míg a két végállapot között, $40^\circ, 45^\circ$ és 50° esetén, a legmagasabb értékeket láthatjuk.

Diszkusszió:

A különbségek oka a buborék alakjának változásának köszönhető, ugyanis eltérő hajlásszögek esetén különböző mértékben hat a folyadék réteg nyomóereje és a súrlódási erő. Tehát a buborék alakjának változása nagymértékben befolyásolja a hozzá tartozó sebességet. Vízszintes helyzetben jól megfigyelhető a felületi feszültség szerepe, ugyanis ez igyekszik gömb alakúvá formálni a buborékot, ami a cső tetejét igyekszik a teljes hosszán egyenletesen kitölteni. Elfordítva a csövet a buborék két vége közötti nyomáskülönbség áramlást hoz létre, ami a buborék mozgását okozza. Az áramló folyadékra hat a súrlódás is. Ebben az esetben használható a Hagen-Poiseuille-törvény, amely szerint az áramlás erőssége egyenesen arányos az egységnyi hosszra eső nyomáskülönbséggel és a cső sugarának negyedik hatványával. A szög növelésével egy ideig dominánsabb lesz a nyomáskülönbség, ezért nagyobb lesz a sebesség, azonban a folyadék réteg egyre csökken a buborék és a cső fala között, mígnem ez lesz az erősebb hatás, és a sebesség csökkenni kezd.

Hibaforrások:

Minden szögnél csak 2 mérést végeztünk. A dőlésszöget nem tudtuk pontosan beállítani. Az osztáspontok jelzésénél az esetleges pontatlanságokat a reakcióidő, a stopperóra egy tizedes pontossága, illetve az okozhatta, hogy nem volt megfelelő rálátásom a csőre. A mérés során a hiba lehetősége kicsi, ugyanis a mérések nagy részét a számítógép végezte, amely jóval pontosabb, mint egy ember által végzett mérés. Továbbá a korrelációs együtthatók is azt mutatták, hogy a mérésünk pontosnak bizonyult. Összegezve a mérésünk alátámasztotta és igazolta a várt eredményeket, miszerint a buborék egyenes vonalú egyenletes mozgással halad.